

Dilyniant i Sesiwn y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Seilwaith

9 Tachwedd 2023

Diolch am y cyfle i siarad â'r pwyllgor fel rhan o'i Ymchwiliad i Ansawdd Dŵr yng Nghymru.

Nod y canlynol yw ceisio mynd i'r afael â rhai o'r cwestiynau a godwyd fel rhan o'r drafodaeth a darparu mewnwelediad ychwanegol i safbwynt Cyfoeth Naturiol Cymru.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, mae croeso i chi gysylltu â ni drwy e-bostio government.business@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk.

1. Effaith newidiadau i'r Rheoliadau Rheoli Llygredd Amaethyddol

Gwnaethom nodi'r adolygiad o'r Rheoliadau Rheoli Llygredd Amaethyddol a osodwyd ym mis Tachwedd 2023, sy'n manylu ar ofynion y Dull Uwch ar gyfer Rheoli Maethynnau.

Nid yw'r adolygiad yn cynnig unrhyw newidiadau i ofynion y Dull Uwch ar gyfer Rheoli Maethynnau fel y nodir yn ymgynghoriad Llywodraeth Cymru. Mae'r newidiadau yn y ddeddfwriaeth wedi'u cyfyngu i'r broses y mae rheolwyr tir yn ei defnyddio i hysbysu CNC o'u bwriad i ddefnyddio'r Dull Uwch ar gyfer Rheoli Maethynnau. Mae'r cyfnod y gellir defnyddio'r Dull Uwch ar gyfer Rheoli Maethynnau wedi'i gyfyngu ac yn dod i ben ar 31 Rhagfyr 2024.

Nid ydym o'r farn bod y newidiadau hyn yn lleihau'r ymdrech i ddiogelu'r amgylchedd. Ar gyfer y safleoedd lle mae rheolwyr tir wedi hysbysu CNC o'u bwriad i ddefnyddio'r Dull Uwch ar gyfer Rheoli Maethynnau, bydd cydymffurfedd â'i ofynion yn rhan o'n rhaglen o arolygiadau o dan y Rheoliadau Rheoli Llygredd Amaethyddol.

2. Rôl gorfodi CNC

Mae gwaith rheoleiddio cryf yn sail i'n pwrpas, sef gwarchod, cynnal a gwella adnoddau naturiol Cymru fel y gall pobl fyw bywydau gwell ac iachach a bod ein bywyd gwyllt yn gallu ffynnu. Rydym yn rheoleiddio amrywiaeth o weithgareddau ac yn cymhwyso cyfres o ymatebion gorfodi ar gyfer gweithgareddau nad ydynt yn cydymffurfio neu sy'n gwbl anghyfreithlon er mwyn diogelu ein hamgylchedd, atal llygredd, a mynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur.

Mae ein [Polisi Gorfodi a Sanctsiynau yn nodi sut yr ydym yn ymgymryd â gwaith gorfodi](#), i sicrhau yr ymdrinnir â throseddau amgylcheddol mewn modd cadarn, teg a chymesur, yn unol â Chod y Rheoleiddwyr, gan ganolbwyntio ar rwystro ac atal niwed pellach i'r amgylchedd. Mae ein [Hopsiynau Ymateb i Droseddau](#) yn amlinellu'r

ystod o arfau gorfodi sydd ar gael i ni, gan gynnwys cynghori, rhybuddio, cyflwyno hysbysiadau gorfodi, sancsiynau sifil, ac erlyniad.

Nod yr ymyriadau gorfodi hyn yw gwarchod yr amgylchedd drwy wneud y canlynol:

- Atal y drosedd/troseddau
- Adfer ac adweirio'r canlyniadau amgylcheddol
- Cymryd camau ffurfiol os yw o ddiddordeb cyhoeddus
- Atal eraill rhag llygru neu niweidio'r amgylchedd yn fwriadol neu'n esgeulus
- Atal aildroseddu
- Cefnogi cydymffurfedd â'r cyfundrefnau rheoleiddio a sicrhau chwarae teg i fusnesau cyfreithlon

Mae'r arf gorfodi a ddewisir yn dibynnu ar ddifrifoldeb a natur y drosedd, yn ogystal â pharodrwydd y troseddwr i gydymffurfio â gofynion rheoliadol. Rydym yn mabwysiadu dull gorfodi sy'n seiliedig ar risg, gan gymryd camau gweithredu pan fydd tystiolaeth o drosedd amgylcheddol ac os yw'n fater o ddiddordeb cyhoeddus.

Gall rhai troseddau fod yn droseddau mân neu anfwriadol. Yn yr achosion hyn, efallai y byddwn yn teimlo bod ceisio addysgu neu ddefnyddio dulliau llai ffurfiol yn fwy buddiol. Gallai hyn gynnwys darparu cyngor ac arweiniad i atal troseddau tebyg rhag digwydd yn y dyfodol, neu drwy ddefnyddio trefniadau gwirfoddol i annog cwmnïau ac unigolion i gymryd camau i fynd i'r afael â'r niwed amgylcheddol a achoswyd gan eu gweithredoedd.

Fodd bynnag, mae rhai troseddau'n ddifrifol neu'n cael eu cyflawni gan droseddwr nad ydynt yn poeni am gydymffurfio â rhwymedigaethau cyfreithiol. Mae CNC yn gwbl ymrwymedig i ddefnyddio erlyniad ar gyfer y troseddau mwyaf difrifol ar draws yr ystod o droseddau yr ydym yn eu rheoleiddio. Byddwn yn mynd â chwmnïau neu unigolion i'r llys os yw arfau gorfodi eraill wedi bod yn aneffeithiol neu os yw'r drosedd yn arbennig o ddifrifol ac yn fater o ddiddordeb cyhoeddus.

Mae ein dull gweithredu yn pwysleisio pwysigrwydd cydweithrediad a gweithio mewn partneriaeth gyda rheoleiddwyr, cymunedau lleol a busnesau i atal troseddau amgylcheddol rhag digwydd yn y lle cyntaf, neu i sicrhau ymateb amgylcheddol amddiffynnol i unrhyw drosedd a gaiff ei chyflawni. Mae hyn yn cynnwys codi ymwybyddiaeth o faterion amgylcheddol a hyrwyddo arferion amgylcheddol da, yn ogystal â chydweithio â busnesau i'w helpu i gydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau amgylcheddol. Mae'n werth nodi bod ein llwyddiant yn y maes hwn yn llai amlwg ac yn anoddach i'w fesur. Fodd bynnag, mae'n debygol y bydd yn arwain at lefelau is o orfodi ffurfiol, megis erlyniad.

Mae ein [Hadroddiadau Rheoleiddio Blynyddol](#) yn nodi ein perfformiad o ran rheoleiddio ac effeithiolrwydd ein dull rheoleiddio. Mae'r adroddiadau'n edrych ar gydymffurfedd, digwyddiadau llygredd, gweithgarwch troseddol a gorfodi, a sut yr ydym wedi cyflawni ein dyletswyddau rheoleiddio a gorfodi ym mhob blwyddyn galendr.

Ers 2019, rydym wedi cofnodi dros 3,600 o achosion gorfodi newydd, sy'n cynnwys 3,350 o droseddwr, gyda thros 5,100 o gyhuddiadau unigol. Mae nifer y cyhuddiadau yn uwch na'r achosion gan fod troseddwr yn aml yn wynebu sawl cyhuddiad. Gweler y ffigurau yn y tabl isod:

Blwyddyn	Cyfanswm yr achosion	Cyfanswm y cyhuddiadau	Cyfanswm y troseddwr
2019	640	938	632
2020	639	903	646
2021	1,010	1,350	968
2022	884	1,246	610
2023 (hyd at 3 Hydref)	497	673	495

Mae'r tabl canlynol yn amlygu ein defnydd o'r ystod lawn o arfau gorfodi a chosbi sydd ar gael i'w defnyddio, gyda'i gilydd os oes angen, er mwyn cyflawni'r canlyniadau gorau posibl i'r amgylchedd ac i bobl:

Allbwn gorfodi	2020	2021	2022
Cyngor a chanllawiau	153	348	304
Llythyrau rhybuddio	324	479	449
Rhybuddiad ffurfiol	30	44	34
Erlyniadau:	68	54	66
Dirwyon llys	£25,097	£262,414	£510,156
Dyfarnwyd costau	£33,784	£131,027	£110,613
Dim camau pellach	39	67	43
Hysbysiadau gorfodi	19	31	27
Hysbysiadau cosb benodedig	7	1	8
Sanctiynau sifil	3	8	4
Dirymu trwydded	-	2	2

Mae'n bwysig tynnu sylw at y ffaith bod oedi anochel wedi bod o ran adrodd. Mae hyn fel arfer o ganlyniad i natur ein gwaith ymchwilio a gorfodi, o ystyried yr amser y gall ei gymryd i ymchwilio i ddigwyddiad, nodi troseddwr posibl, cael barn gyfreithiol, a diweddarau ein systemau ar gynydd a chanlyniadau gorfodi. Mae nifer yr allbynnau gorfodi a nodwyd yn debygol o gynyddu, gan fod llawer o achosion yn parhau i fynd rhagddynt ar draws blynyddoedd calendr. Rydym yn deall y cwestiynau

parhaus mewn perthynas â chynyddu erlyniadau, ond yr hyn sydd yn allweddol i'w gofio yw nad yw erlyn ar ei ben ei hun yn arwain at gydymffurfedd neu'n unioni'r achos sylfaenol. Gallai arfau rheoleiddio a gorfodi eraill arwain at ganlyniad gwell.

Rydym yn parhau i weld pwysau ar ein hamgylchedd naturiol, ac mae achosion o ddiffyg cydymffurfio rheoleiddiol, troseddu a llygredd yn achosi difrod diangen ond sylweddol. Mae hyn, yn ei dro, yn effeithio ar gymunedau ac yn tanseilio busnesau cyfreithlon. Gall y pwerau sydd gennym ni a chyfyngiadau rheoleiddiol a data gyfyngu ein hallbynnau. Mae CNC yn mynd ar drywydd cyfleoedd i helpu i wella ystod, effeithlonrwydd a chanlyniadau ein hymyriadau gorfodi troseddol a sifil, er mwyn sicrhau bod y rhai sy'n gyfrifol am achosi niwed yn cyfrannu at wella neu adfer ein hamgylchedd. Ar hyn o bryd, dim ond pwerau cyfyngedig sydd gan CNC mewn perthynas â sancsiynau sifil a byddai'n awyddus i gydweithio ymhellach gyda Llywodraeth Cymru ar gyfleoedd i gyflwyno sancsiynau sifil ychwanegol ar gyfer gweithgareddau gyda thrwyddedau amgylcheddol.

Rhagfyr 2023